

EDUKACJA PRAWNA
e-informator prawny

KORZYSTANIE Z ZASOBÓW INTERNETU

Odpowiedzialność za naruszenie
praw autorskich

Pobieranie filmów, muzyki itp., „piractwo”

Zasoby Internetu, podobnie jak inne wytwory kultury objęte są prawną ochroną. Przepisy dość wyraźnie wskazują, co i w jakim zakresie możemy wykorzystywać. Materiały opublikowane w sieci, takie jak zdjęcia, filmy, czy teksty, pomimo że są ogólnodostępne, objęte są również dość wyraźnymi zasadami wykorzystania.

Legalne korzystanie z zasobów Internetu

Co i na jakich zasadach jest chronione w Internecie?

Korzystając z Internetu można mieć wrażenie, że publikowane w nim treści są na wyciągnięcie ręki i całkowicie za darmo. Jest to niestety bardzo mylne przekonanie. W rzeczywistości **większość treści dostępnych w Internecie podlega pewnej ochronie**, o której my jako użytkownicy powinniśmy pamiętać.

Przepisy polskiego prawa chronią każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze. Działalność ta może mieć bardzo zróżnicowaną postać. Może być to utwór plastyczny, fotograficzny, architektoniczny, sceniczny, muzyczny, audiowizualny lub filmowy. Przejaw każdego z tych rodzajów znajdziemy w Internecie.

To warto wiedzieć !

Ich wykorzystanie jest więc ograniczone przepisami prawa takimi samymi jak twórczość dostępna materialnie i odbywa się na ściśle wskazanych zasadach. To, że dany materiał został umieszczony w sieci nie oznacza, że można nim dowolnie dysponować. W dalszym ciągu stanowi on własność prywatną autora. To autor decyduje w jakim zakresie pozwala na jego wykorzystanie.

Ochrona praw autorskich w Internecie

Korzystając z treści dostępnych w Internecie lub tworząc własne treści trzeba pamiętać o dwóch bardzo ważnych aspektach prawa autorskiego. Zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem wyróżniamy: **autorskie prawa osobiste i autorskie prawa majątkowe**.

Autorskie prawa osobiste jak łatwo zauważyć związane ściśle z osobą twórcy działa, przysługują bezterminowo, są niezbywalne i nie można ich przenieść na inną osobę. W ramach tych praw twórca przysługuje:

- ✓ uprawnienie do autorstwa utworu,
- ✓ prawo do oznaczenia utworu swoim imieniem i nazwiskiem lub do rozpowszechniania go anonimowo,
- ✓ uprawnienie do nienaruszalności treści utworu,
- ✓ nadzór nad sposobem korzystania z utworu,
- ✓ prawo do podejmowania decyzji o pierwszym udostępnieniu publicznie.

Autorskie prawa majątkowe są w przeciwieństwie do osobistych ograniczone w czasie, zbywalne i mogą być rozdysponowane przez twórcę. Wiążą się z materialnymi aspektami twórczości - w dużym uproszczeniu z wynagrodzeniem za twórczość. Z ich tytułu autorowi przysługuje rozporządzanie utworem na wszystkich polach eksploatacji:

- ✓ w zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu,
- ✓ w zakresie obrotu oryginałem,
- ✓ w każdym innym sposobie rozpowszechniania utworu.

Co do zasady, korzystając z zasobów Internetu w standardowy sposób kwestie prawne nie będą miały dla nas większego znaczenia. Jest to spowodowane faktem, że po prostu się z nimi zapoznajemy, nie wykorzystując ich w żaden sposób. Korzystamy albo z treści udostępnionych bezpłatnie szerokiemu gronu odbiorców, albo ze stron, do których mamy wykupiony dostęp, subskrypcję lub licencję. Płacimy więc za udostępniane tam materiały.

Dopiero w momencie kiedy chcemy znalezione materiały wykorzystać do własnej działalności, musimy pamiętać o obowiązujących zasadach. Przede wszystkim nie możemy przypisywać sobie autorstwa niczego, co znaleźliśmy w Internecie. Kopiowanie, powielanie treści czy też przypisywanie sobie prawa autorskiego do nich, jest nielegalne. Jeżeli więc np. chcemy wykorzystać zdjęcie, którego nie jesteśmy autorem, musimy mieć na to zgodę autora.

To warto wiedzieć !

Decydując się na wykorzystanie materiałów, nawet udostępnionych na stronie bezpłatnie, nie możemy zapominać o oznaczeniu twórcy. Przypisanie sobie autorstwa, nawet w sposób dorozumiany, może skutkować odpowiedzialnością prawną.

Podobnie dzieje się w przypadku innych treści. Ich wykorzystanie bez posiadanej zgody może skutkować odpowiedzialnością prawną. Jak uzyskać taką zgodę? Najprostszym sposobem jest zapytanie o nią autora. Oczywiście często trzeba liczyć się z tym, że udzielenie takiej zgody może być odpłatne. Innym sposobem jest wykupienie licencji. Jest wiele stron internetowych, które taką możliwość oferują. Warto pamiętać, że istnieją też strony, które udostępniają swoje zasoby zupełnie

za darmo. Bardzo często również sami autorzy zezwalają na bezpłatne wykorzystywanie swojego dzieła. Informacji o możliwości wykorzystania danych materiałów warto poszukać w regulaminie strony. Jeśli są to strony z bezpłatnymi materiałami, taka informacja powinna być łatwo dostępna, np. w zakładce o stronie, o firmie lub o mnie.

Warto pamiętać, że bez żadnych ograniczeń możemy korzystać w sieci z:

- ✓ aktów normatywnych,
- ✓ urzędowych projektów i dokumentów
- ✓ prostych informacji prasowych.

Prawem autorskim nie są objęte również odkrycia, idee, procedury, metody, zasady działania oraz koncepcje matematyczne.

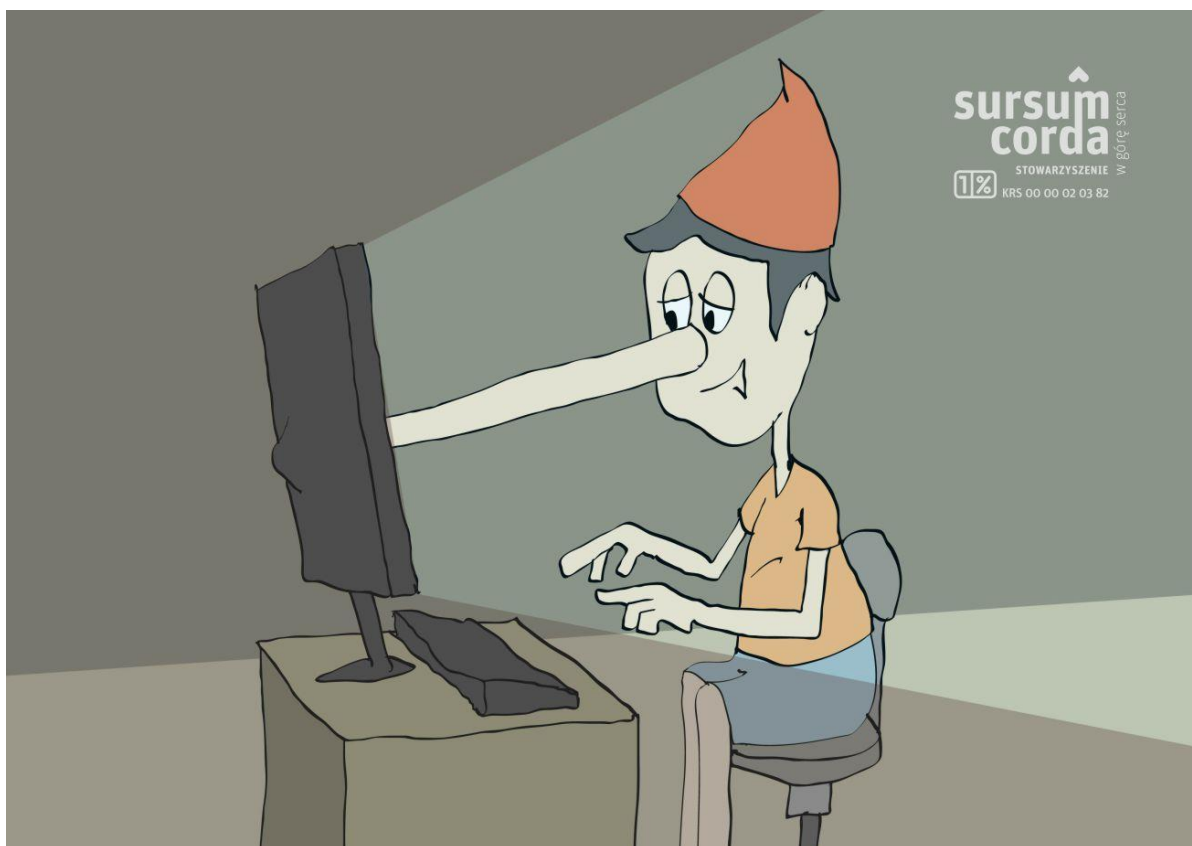

Odpowiedzialność za naruszenie praw autorskich

Naruszenie któregokolwiek z praw autorskich może skutkować poniesieniem odpowiedzialności zarówno cywilnej, jak i karnej. Na czym ona polega?

Przede wszystkim autor naruszanego dzieła może żądać od nas zaprzestania naruszenia i przywrócenia stanu poprzedniego. W praktyce możemy zostać poproszeni o złożenie oświadczenia o określonej treści i formie, w wyniku którego szersze grono odbiorców dowie się, kto faktycznie jest autorem dzieła i na czym nasze naruszenie polegało. Niestety, ale naruszenie może wiązać się również z koniecznością zapłaty zadośćuczynienia twórcy. Jeśli uzyskaliśmy z powodu naruszenia jakąś korzyść majątkową możemy również zostać zobowiązani do jej wydania.

Inaczej będą kształtować się ewentualne sankcje karne za naruszenie. Nasze działania w wielu przypadkach mogą stanowić przestępstwo. Chyba najbardziej jaskrawym tego przykładem jest plagiat, czyli przywłaszczenie sobie autorstwa cudzego dzieła. Przestępstwem jest również nieuprawnione rozpowszechnianie utworu lub utrwalenie go w celu rozpowszechnienia, a nawet same posiadanie umożliwiających to urządzeń, czyli szeroko pojęte „piractwo”. Warto pamiętać, że we wszystkich przypadkach karalna jest już sama pomoc w rozpowszechnianiu lub zwielokrotnianiu utworów oraz ich nabycie.

Osobnym przestępstwem ujętym w kodeksie karnym jest także uzyskanie cudzego programu komputerowego bez zgody uprawnionego, jeżeli jest dokonywane w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Co grozi za popełnienie wyżej opisanych przestępstw?

Może być to grzywna, ale w poważniejszych przypadkach kara ograniczenia wolności lub nawet pozbawienia wolności do lat 5.

To warto wiedzieć !

Pamiętajmy, że w Internecie nie jesteśmy anonimowi i bezkarni. Zasoby Internetu, tak jak inne wytwory ludzkiej myśli, podlegają ochronie, mimo że mają jedynie postać wirtualną.

Publikacja opracowana w ramach działań z zakresu edukacji prawnej, prowadzonych przez Stowarzyszenie Sursum Corda w 2020r.

System nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego

działa w Polsce od 2016 roku i pozwala na dostęp do wybranych usług prawnych i poradniczych osobom, które ze względu na bariery finansowe mają takie możliwości ograniczone.

Zakres i zasady pomocy reguluje ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

Działające w każdym powiecie punkty nieodpłatnej pomocy od 2020 roku świadczą dodatkowo nieodpłatną mediację.

Aby skorzystać z darmowej pomocy należy się wcześniej zarejestrować. Możesz to zrobić telefonicznie w starostwie powiatowym lub urzędzie miasta (dotyczy dużych miast, na prawach powiatu). Zapisy pod numerem tel. 16 624 62 62 (Starostwo Powiatowe w Jarostawiu).

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA

Możesz liczyć na

- informację o stanie prawnym lub obowiązkach i uprawnieniach
- wskazanie sposobów rozwiązania problemu prawnego
- sporządzenie projektu pisma (z wyłączeniem spraw w toczących się już postępowaniach), w tym o zwolnienie z kosztów sądowych lub o ustanowienie pełnomocnika
- poinformowanie o kosztach i ryzyku finansowym skierowania sprawy do sądu
- wsparcie w zakresie prowadzonej jednoosobowej działalności gospodarczej, jeśli nie zatrudniasz od roku innych osób
- nieodpłatną mediację
- informację o możliwościach innej, darmowej pomocy

NIEODPŁATNE PORADNICTWO OBYWATELSKIE

Możesz liczyć na

- rozpoznanie problemu i udzielenie porady dostosowanej do indywidualnej sytuacji, zwłaszcza w sprawach zadłużenia, mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego
- poinformowanie o przystępujących uprawnieniach lub ciążących obowiązkach
- wsparcie w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, np. poprzez sporządzenie planu wyjścia z trudnej sytuacji oraz udzielenie pomocy w jego realizacji, a także skierowanie do odpowiednich instytucji lub placówek nieodpłatnej pomocy
- skorzystanie z nieodpłatnej mediacji

NIEODPŁATNA MEDIACJA

Możesz liczyć na

- poinformowanie o możliwościach i korzyściach polubownych metod rozwiązywania sporów
 - przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji
 - przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie mediacji w sprawie karnej
 - przeprowadzenie mediacji
 - udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem
- MEDIACJA** jest dobrowolna, nieformalna i poufna, a mediator jest osobą bezstronną

KTO MOŻE KORZYSTAĆ
Z NIEODPŁATNEJ POMOCY

Każda osoba fizyczna po złożeniu oświadczenia, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej oraz prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, po złożeniu dodatkowego oświadczenia o niezatrudnianiu innych osób w ciągu ostatniego roku.

UDZIELANIE PORAD I MEDIACJI
OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Pomoc jest udzielana co do zasady podczas osobistej wizyty w punkcie. Osoby ze znaczną niepełnosprawnością mogą liczyć na pomoc zdalną, poza punktem lub przy użyciu środków wspomagających komunikację.

AKTUALNE INFORMACJE
O ZASADACH I ZAKRESIE POMOCY

<https://DarmowaPomocPrawna.ms.gov.pl>